

Centralna banka Republike Kosovo

Sažetak

Sastanak Nacionalnog saveta za platni promet

Datum: 31. januar 2024.

Vreme: 09:00-15:30

Dana 31. januara 2024. godine održan je godišnji sastanak Nacionalnog saveta za platni promet (NSP). Sastanak je vodio predsedavajući Saveta g. Dardan Fusha, zamenik guvernera za bankarske operacije u Centralnoj banci Republike Kosovo.

Pored proširenog članstva NSP-a, uključujući šefove banaka i nebankarskih finansijskih institucija, ovom sastanku su prisustvovali i guverner Centralne banke g. Ahmet Ismaili i ministar finansija, rada i transfera g. Hekuran Murati, uz pozdravne govore na uvodu sastanka, predstavnici vladinih institucija (PAK, ACR, AID, MIPT) i predstavnici međunarodnih institucija, poput Svetske banke i Međunarodnog monetarnog fonda, USAID-a, Kancelarije EU, SECO, kao i Međunarodne šeme Visa i Master Card.

Sastanak je otvorio predsedavajući NSP-a g. Fusha, koji je u svom uvodnom govoru zahvalio prisutnima na učešću na ovom važnom sastanku za refunkcionalizaciju NSP-a uz prošireno učešće članstva rukovodećeg nivoa, kao savetodavnog organa za Centralnu banku i sve institucije članice, sa ciljem povećanja saradnje u vezi sa novim kretanjima, standardizacijom i bezbednošću platnog sistema i usluga, u veoma važnom trenutku reformi zakonskog okvira i tehničke infrastrukture, takođe vezanih za ciljeve integracije sa platnim sistemima EU i regionom.

U nastavku, g. Fusha je dao reč guverneru g. Ismailiju za prigodan govor i pozdrave prisutnima, kojom prilikom g. Ismaili naglašava značaj ovog događaja koji ima za cilj:

- Reorganizaciju i funkcionalizaciju Nacionalnog saveta za platni promet (NSP), odnosno proširenje članstva NSP-a kao savetodavnog organa za podršku reformama u oblasti plaćanja i povećanje sigurnosti nacionalnog platnog sistema;
- Ažuriranje razvoja pravne i tehničke infrastrukture u oblasti plaćanja, kao što su razvoj procesa i planova za unapređenje pravnog okvira i tehničke infrastrukture platnog sistema i usluga; i
- Definisane nacionalnog plana za finansijsku inkluziju i smanjenje upotrebe gotovine, gde će biti definisane i dogovorene aktivnosti zainteresovanih strana za povećanje pristupa u i korišćenje platnih računa i instrumenata elektronskog plaćanja i smanjenje gotovine, u cilju smanjenja troškova platnih usluga za što efikasniji tok transakcija kao i drugih pozitivnih efekata na privredu.

Guverner je naveo da zdrav i efikasan sistem plaćanja u finansijskom sistemu Republike Kosovo podržava dalji razvoj finansijskog posredovanja i povećanje finansijske stabilnosti, stvarajući tako klimu u kojoj investitori mogu da prošire svoje poslovanje sa pozitivnim uticajem na trgovinu robom i uslugama koje se pružaju potrošačima kroz lakši pristup.

Takođe, razvijen platni sistem obezbeđuje smanjenje negativnih efekata i osigurava integritet u finansijskom sistemu zemlje.

Nadalje, guverner je dodao da će unapređenje platnog sistema ubrzati pristup Republike Kosovo Jedinstvenom platnom području Evropske unije, poznatom kao SEPA i Sistemu brzog plaćanja Evropske unije, poznatom kao TIPS, kao strateški cilj CBK-a. Pozivajući se na Strateški plan CBK-a 2024-2028, guverner je naveo neke od aktivnosti koje su planirane i koje se odnose na oblast platnog sistema, te je naveo neke od već preduzetih radnji u smislu propisa i zakona, kao i pripreme za sprovođenje Plana, kao:

- Unapređenje pravne i tehničke infrastrukture CBK-a za članstvo u SEPA šemi plaćanja i pristup sistemu brzih plaćanja EU (TIPS);
- Razvoj tehničke infrastrukture za omogućavanje brzih plaćanja 24/7, kreiranje nacionalnog QR koda i standardizacija API-ja za međusobno povezivanje sistema;
- Smanjenje gotovinskog plaćanja i promocija elektronskog plaćanja;
- Stvaranje mogućnosti za pristup platnom sistemu nebankarskih pružalaca usluga, kao i omogućavanje posedovanja IBAN-a, za povećanje pristupa finansijama, u okviru koncepta „platnog računa“, gde smo usvojili uredbu,
- Refunkcionalizacija Nacionalnog saveta za platni promet;

Na kraju svog govora, guverner je naveo da pošto se NSP već proširio, i da ima sastav koji odražava finansijski sistem i privredu u celini, smatram da imamo priliku da koordiniramo pristup, aktivnosti i politike radi ostvarivanja razvoja koji bitno menja situaciju, dovodi nas na novi nivo i mnogo bliže našem cilju približavanja EU.

Nakon guvernera, predsedavajući je dao reč ministru finansija, rada i transfera g. Hekuranu Muratiju. U svom pozdravnom govoru, g. Murati je naveo niz preduzetih projekata koji podržavaju digitalizaciju državnih usluga i formalizaciju privrede.

Ministar Murati naglašava da su ovakvi sastanci NSP-a dobra prilika da se krene napred u smislu digitalizacije platnih usluga ili drugim rečima smanjenja gotovine, uzimajući u obzir potrebu rešavanja različitih aspekata koji utiču na ovu materiju. Prema rečima ministra Muratija, prednosti digitalizacije će smanjiti administrativno opterećenje, zatim troškove poslovanja, povećati integritet i sigurnost svake transakcije. To utiče i na izbegavanje rizika, kao što je pitanje krivotvorenog novca, ali i sprečava finansiranje nelegalnih aktivnosti.

Dalje, ministar Murati je pomenuo i neke od projekata koje je izradila vlada, kao što su EDI i drugi proizvodi ili druge mere, kao što su mere za dečije dodatke od kojih imaju koristi oko 400 hiljada dece koje se sprovode u potpunosti u digitalnom obliku kao rezultat saradnje sa CBK-om, pri čemu je omogućena verifikacija računa korisnika, te je omogućeno da se ceo ovaj proces obavi na automatski način.

Ministar Murati je naglasio da što se tiče smanjenja gotovine, Zakon o PAK-u koji je već na snazi, a koji je usvojen prošle godine, predviđa neke nove mehanizme ili instrumente koji imaju za cilj smanjenje gotovine i orijentaciju ka digitalnim transferima.

Ministar Murati je pomenuo i saradnju Ministarstva sa Svetskom bankom u oblasti digitalizacije plaćanja. Međutim, kao izazov za digitalna plaćanja, ministar Murati je izneo i pitanje

ekonomskih operatera, koji u početku imaju relativno visok trošak za transakciju, kao i da je trenutno obim digitalnih plaćanja na nedovoljnom nivou. Još jedna prepreka ostaje visoka cena po transakciji, posebno za mala preduzeća, gde će deo profitne marže morati da se deli sa institucijama koje pružaju takve usluge.

Na kraju pozdravnog govora, ministar Murati je rekao da kao vlada imamo volju da ove procese odložimo i podržimo kako bismo krenuli napred konkretnim koracima u smanjenju upotrebe gotovine, sa ciljem suzbijanja neformalnosti povećanjem mogućnosti i efikasnost digitalnih usluga.

Nakon pozdravnih govora guvernera g. Ismailija i ministra g. Muratija, reč je za prezentaciju uzeo zamenik guvernera g. Fusha, koji se zahvalio g. Muratiju na predavljanju planova ministarstva za digitalizaciju usluga, koji su usko povezani sa strategijom i ciljevima modernizacije platnog sistema, u izgradnji sistema koji odgovara zahtevima i potrebama tržišta i privredi zemlje, istovremeno izražavajući da je podrška Ministarstva ovim reformama od posebnog značaja i neophodna za postizanje zajedničkih ciljeva.

G. Fusha, u svojstvu predsedavajućeg, nastavio je sa vođenjem ovog sastanka, prvobitno predstavljajući neke od glavnih dešavanja u procesu, kao i kratkoročne i srednjoročne planove CBK-a u vezi sa unapređenjem platnog sistema, gde je između ostalog detaljnije obrazložio pitanja kao:

- Reorganizacija i funkcionalizacija Nacionalnog saveta za platni promet (NSP); Revidirane smernice NSP-a, sastav, ovlašćenja i dužnosti NSP-a, uključujući formiranje radnih grupa na tehničkom nivou kao mehanizam za razvoj i praćenje aktivnosti.
- Razvoj pravne infrastrukture, sa fokusom na finalizaciju Zakona o platnim uslugama i reviziju regulatornog okvira koji proizilazi iz ovog Zakona, predstavljajući njegove prednosti za tržište plaćanja, povećanje konkurencije, unapređenje zaštite potrošača i bezbednosti usluga plaćanja, omogućavanje otvorenog bankarstva i napredne identifikacije klijenata, kao i ispunjavanje kriterijuma za integraciju u sisteme EU.
- Projekat Evropske komisije kojim upravlja Savet za regionalnu saradnju pod sprovođenjem Svetske banke, sa osnovnim ciljevima: Ispunjavanje pravnih i tehničkih kriterijuma za članstvo u SEPA i pristup TIPS-u.
- Razvoj tehničke infrastrukture, sa fokusom na primenu Sistema brzih plaćanja, poznatog kao Instant Payments i unapređenje indirektnog pristupa NBFi-a međubankarskom platnom sistemu, kroz novu uredbu za opremanje svih pružalaca platnih usluga (uključujući NBFi) sa IBAN-om, kao i standardizaciju QR koda, kao olakšavajući mehanizam u procesu plaćanja.

G. Fusha je otkrio detalje Studije troškova plaćanja malih vrednosti i Nacionalne strategije za plaćanja malih vrednosti, oba ova projekta su sprovedena uz podršku Svetske banke u okviru Programa plaćanja i doznaka koji sponzorise SECO.

Predsedavajući g. Fusha je završio svoje izlaganje istakavši da ove radnje i razvoji neophodni za unapređenje platnog sistema takođe predstavljaju značajne izazove, kako iz gledišta CBK-a, tako i iz gledišta banaka i nebankarskih finansijskih institucija, stoga je potrebna veća saradnja i koordinacija. Kako su potrebne investicije u infrastrukturu i kapacitete kako bi se ispunili standardi EU i obezbedile usluge 24/7, kao što su brza plaćanja. Takođe, finansijska edukacija će biti u fokusu CBK-a, za šta je potrebna šira saradnja sa svim članovima Saveta, uporedo sa unapređenjem tržišne prakse i zaštite potrošača, vodeći računa o predavljanju novih usluga u

digitalnom obliku. Zbog toga će se organizovati i podržati kampanje za finansijsku edukaciju korisnika platnih usluga o koristima, načinu realizacije, bezbednosti i značaju digitalnog/elektronskog plaćanja.

Sastanak je nastavljen govorom g. Ilir Murtezaj, direktora Poreske administracije Kosova, koji je izrazio posvećenost PAK-a digitalizaciji platnih usluga kao procesu od velikog značaja za privredu zemlje, u cilju povećanja efikasnosti usluga i smanjenja neformalnosti. On je takođe pozvao na međusobno povezivanje sistema između institucija, dajući komercijalnim bankama mogućnost da koriste podatke finansijskih izveštaja koje preduzeća izveštavaju elektronski PAK-u preko CBK-a. Međusobno povezivanje ovih sistema bi stvorilo mogućnosti za povećanje kvaliteta podataka prijavljenih u finansijskim izveštajima, kao i povećanje sigurnosti za zainteresovane strane kao što su PAK, komercijalne banke i preduzeća. G. Murtezaj je izrazio posvećenost i spremnost PAK-a za razvoj u oblasti digitalizacije u podršci online i digitalnim uslugama i oblastima interakcije za postizanje zajedničkih ciljeva na nivou zemlje.

Prvi deo panela je nastavljen izlaganjem g. Holti Banka, viši specijalista finansijskog sektora u Svetskoj banci, gde je u okviru prezentacije predstavljen integracioni put Kosova ka članstvu u SEPA i pravni i tehnički kriterijumi. On je nastavio prezentaciju uključivanjem pravnog okvira koji treba da se završi, kao i usredsređivanjem na beneficije koje dolaze kao rezultat SEPA integracije, u smislu smanjenja troškova i vremena izvršenja plaćanja sa EU i regionom. Takođe, u okviru prezentacije g. Banka je takođe predstavio detalje u vezi sa trenutnim plaćanjem ili na drugi način poznatim kao “Instant Payments” i prednostima koje one donose tržištu plaćanja.

Nakon izlaganja g. Banka, reč je data g. Suat Bakkal, predsedniku Upravnog odbora Udruženja banaka Kosova. G. Bakkal se obratio prisutnima, ističući da su banke posvećene podršci inicijativama i primeni uredbi koji imaju za cilj formalizovanje privrede i prelazak na digitalno plaćanje, u krajnjoj liniji smanjujući ekonomske neformalnosti. Formalizacija privrede nije samo birokratski napor, već je katalizator za veći pristup finansijskim uslugama za stanovništvo koje trenutno nema pristup bankarstvu.

G. Bakkal je između ostalog naglasio da su banke spremne da vode ovu digitalnu evoluciju, pri čemu su značajno investirale u napredna rešenja vezana za sprečavanje pranja novca (AML), sajber bezbednost i mehanizme zaštite podataka. Dalje, g. Bakkal je takođe istakao upotrebu POS terminala od strane trgovaca, da se stvaraju podsticaji da ih trgovci koriste.

U zaključku, g. Bakkal je rekao da je spremnost pružalaca platnih usluga u kontekstu novih pravnih i infrastrukturnih dešavanja odlučujući korak ka izgradnji snažne i dinamične digitalne ekonomije. Banke nisu samo posvećene ovoj transformaciji, već su opremljene i neophodnim mehanizmima da vode ovaj razvoj.

Prvi deo završen je prezentacijom g. Lumni Rrustolli, direktora Odeljenja za platni sistem u CBK, koji je obelodanio neke podatke o trenutnoj operativnoj infrastrukturi međubankarskog platnog sistema, kao i statističke podatke koji se odnose na platne instrumente i usluge, finansijsku inkluziju, razvoj platne infrastrukture i trendove transakcija putem elektronskih instrumenata plaćanja, kao npr:

- Podaci o instrumentima plaćanja, platnim terminalima (ATM, POS, VIRTUALNI POS) i njihovom korišćenju, sa fokusom na plaćanja karticama i instrumente elektronskog plaćanja.
- Efekti uredbe platnih računa sa osnovnim uslugama, u povećanju pristupa računima i finansijskoj inkluziji.

- Kampanja za korišćenje plaćanja karticama; Uloga institucija i podela dužnosti među njima.

Iz prikazanih podataka jasno se primećuje kontinuirani rast korišćenja usluga i instrumenata plaćanja zasnovanih na digitalnoj tehnologiji, kao što su: povećanje broja plaćanja obavljenih na POS terminalima u proseku od preko 40% u poslednje dve godine, povećanje broja plaćanja elektronskim novcem za oko 100% u poslednjoj godini, a kao rezultat toga i povećanje korišćenja bezgotovinskih instrumenata, odakle je do 2023. godine dostignut prosek od bezgotovinske transakcije po glavi stanovnika da budu 35,2 plaćanja, što je više od prognoze u okviru Nacionalne strategije za plaćanja malih vrednosti, koja je imala za cilj da ovaj prosek bude 25 plaćanja do 2026. godine. Iz iznetih podataka ističe se i povećanje korišćenja broja kartica sa debitnom funkcijom i kartica sa funkcijom elektronskog novca, koja u svojoj celini potvrđuje brzu digitalizaciju platnih usluga u zemlji i smanjenje korišćenja gotovina za plaćanja.

Drugi važan podatak je povećanje finansijske inkluzije u zemlji, kroz prikazane podatke o broju računa, a posebno povećanje korišćenja računa za usluge elektronskog bankarstva, sa prosečnim povećanjem od preko 25% za dve poslednje godine, ali i efekat Uredbe za pristup platnim računima sa osnovnim uslugama, odakle je preko 320 hiljada računa konvertovano u osnovne račune i vlasnici ovih računa mogu besplatno dobiti osnovne usluge.

Drugi deo:

Drugi deo je počeo prezentacijom gđe Oya Pinar Ardic Alper, viša specijalistkinja finansijskog sektora Svetske banke, koja je predstavila projekat Svetske banke u različitim zemljama u podršci prijema elektronskih plaćanja. U okviru ove prezentacije bilo je i detalja i konkretnih faktora koji utiču na povećanje pristupa uslugama elektronskog plaćanja, razrađujući primere iz drugih zemalja i pokretanje sličnog projekta na Kosovu. Očekuje se da će se ovaj projekat razvijati paralelno sa inicijativom CBK-a i članova Saveta za smanjenje korišćenja gotovine, što će biti važna podrška aktivnostima koje će se preduzimati kroz međuinstitucionalnu radnu grupu koja će biti formirana za ovu svrhu.

Nakon izlaganja gđe Pinar, reč je data gospodinu Petrit Balija, izvršni direktor u Udruženju banaka Kosova, koji je izneo pregled unapređenja usluga u cilju povećanja korišćenja plaćanja karticom i drugih elektronskih instrumenata. Između ostalog gospodin Balija je rekao da bi trebalo da postoji zakon koji je više primenljiv i da finansijske institucije treba da budu atraktivne u uslugama koje nude.

Nakon izlaganja g. Balija, reč su uzeli predstavnici Nebankarskih finansijskih institucija, gđa Eda Shaqiri i g. Gazmend Selmani, koji su govorili o unapređenju usluga u cilju povećanja korišćenja plaćanja elektronskim novcem i ulozi i doprinosu ovog sektora.

U nastavku druge sesije, reč je uzela gđa Snežana Sofijanić, predstavnica Visa, koja je predstavila promociju finansijske inkluzije i minimiziranja upotrebe gotovine. Ona je takođe navela neke primere različitih zemalja za kampanje smanjenja gotovine, elaborirajući doprinos koji je Visa dala u ovim slučajevima.

Prezentacija je dalje nastavljena od strane gđe Silvia Hadzhiyaneva, predstavnica kompanije Mastercard, koja je predstavila primere drugih zemalja i napredna rešenja, u cilju povećanja

korišćenja plaćanja i terminala sa karticama. Gospođa Hadzhivaneva je predstavila nekoliko oblika međuinstitucionalne saradnje i podrške koju MC pruža u ovim slučajevima, pri čemu je kao važan faktor istakla potrebu zajedničkog delovanja svih institucija, kroz regulisanje, podsticaje i edukaciju, kako bi se postigli očekivani rezultati.

Treći deo:

U trećem delu sastanka predstavljeni su zaključci i preporuke sa ovog sastanka, sa posebnim fokusom na preporuke za smanjenje upotrebe gotovine i omogućavanje elektronskog plaćanja, kao i preporuke za formiranje radnih grupa u vezi sa projektima koji su u toku za razvoj pravne i tehničke infrastrukture u oblasti plaćanja, u funkciji integracionih procesa zemlje, unapređenja digitalnih usluga i povećanja finansijske inkluzije. Nakon diskusija sa mogućnošću doprinosa i iznošenja stavova svih prisutnih¹, kao zaključak su doneti i sledeći zaključci:

¹ "Svi učesnici su obavešteni da ovaj sastanak ne sadrži nikakve poverljive informacije i da nisu obelodanjene direktne ili indirektno informacije o konkurenciji, u skladu sa pravilima utvrđenim zakonodavstvom o konkurenciji.

1. Članovi NSP-a su se saglasili sa formiranjem Radne grupe za smanjenje upotrebe gotovine i povećanje upotrebe elektronskog plaćanja, te podelu zadataka i praćenje koraka kroz preporuke koje su predstavljene u nastavku:

CBK

- *Rukovodi Radnom grupom za smanjenje gotovine;*
- *Koordinira rad grupe sa drugim relevantnim institucijama;*
- *Pregleda i priprema regulatorni okvir za podršku unapređenju i upotrebi instrumenata elektronskog plaćanja;*
- *Funkcioniše prihvatanje plata i drugih šema na NBFi platnom računu, kroz obezbeđivanje IBAN-a i njihov pristup nacionalnom platnom sistemu;*
- *Standardizuje/kreira nacionalni QR Code standard, u skladu sa važećim međunarodnim standardima, koji omogućavaju interakciju sa različitim opcijama plaćanja, kao i podržavaju međusobnu povezanost prodajnog sistema/fiskalnih registara/univerzalne prodajne platforme sa provajderima platnih usluga;*
- *Unapređuje tehničku infrastrukturu za obradu i poravnanje elektronskih plaćanja kroz izgradnju novog sistema za brzu obradu plaćanja;*
- *Organizuje i podržava kampanju finansijske edukacije korisnika platnih usluga o prednostima, načinu realizacije, bezbednosti i značaju digitalnog/elektronskog plaćanja*

Ministarstvo finansija, rada i transfera i Trezor Kosova

- *Organizuje i podržava kampanju edukacije korisnika platnih usluga o prednostima, načinu realizacije, bezbednosti i značaju digitalnog/elektronskog plaćanja;*
- *Poboljšava digitalnu infrastrukturu tako da javne institucije imaju mogućnost da primaju plaćanja za javne usluge fizički kroz korišćenje kartica i drugih instrumenata elektronskog plaćanja (pored usluga na platformi e-Kosova);*
- *Priznavanje validnosti dokaza o plaćanju putem e-bankinga, e-trgovine, POS-a od državnih institucija (kao ekvivalent dokazu o fizičkoj uplati u kancelarijama TRN-a);*
- *Unapređenje tehničke infrastrukture (na platformi e-Kosova ili drugom vladinom sistemu) za povezivanje sa novim sistemom brzog plaćanja;*
- *Razmatra mogućnost preduzimanja dodatnih koraka u vezi sa smanjenom upotrebom gotovine, takođe u funkciji borbe protiv neformalne ekonomije, npr. kroz:*
 - *Sistem kontrole gotovinskih plaćanja preko određenog iznosa od strane građana/biznisa, npr. kao što je za biznise iznos od 2.500-3.000 evra (za početak), da se razmotri postavljanje limita za biznise u slučaju prodaje (slično ograničenjima za snabdevanje iz biznisa, sada sa novim limitom od 300 evra - od 500 kao što je bio);*
 - *Ograničenja u primanju zarada od zaposlenja u privatnom sektoru – značajan deo radnika u ovom sektoru uopšte ne prima uplate preko bankarskih ili finansijskih kanala;*
 - *Unapređenje fiskalnih kasa koje omogućavaju integraciju sa POS terminalima i objedinjavanje elektronskog fakturisanja ili alternativno objedinjeno rešenje;*
 - *Kreiranje individualnog poreskog profila (poreskog izveštaja) za svakog kupca, ili univerzalne prodajne platforme, kako bi se stimulisalo dobijanje poreskog kupona i eventualno bilo kakvog fiskalnog podsticaja u PDV za godišnje kupovine obavljene i plaćene karticom;*

- *Ispituje mogućnost stimulisanja potražnje kroz različite podsticajne programe, u saradnji sa CBK-om i finansijskom industrijom;*

Banke i NBFi-i

- *Unifikacija POS terminala u skladu sa razvojem tržišta i integracija/objedinjavanje u fiskalnoj kasi uz podršku nadležnih državnih organa;*
- *Poboljšanje ugovornih uslova, radi povećanja efikasnosti i pružanja veće podrške trgovcima, sa fokusom na manje trgovce;*
- *Korišćenje novih oblika prihvatanja elektronskih plaćanja, preko Soft POS-a, QR Coda;*
- *Unapređenje infrastrukture u pravcu prilagođavanja sistema brzog plaćanja, uključujući doprinos izgradnji takvog sistema u saradnji sa CBK-om i drugim akterima;*
- *Pružanje usluge prihvatanja elektronskih plaćanja za preduzeća koja pružaju javne usluge, javni prevoz i državne institucije, kako preko POS terminala, tako i putem e-bankinga i e-trgovine prema izvodljivosti slučajeva;*
- *Organizacija i podrška kampanjama za edukaciju korisnika platnih usluga o prednostima, načinu rada, sigurnosti i značaju digitalnog/elektronskog plaćanja;*

VISA / MC

- *Organizuje i podržava kampanju za edukaciju korisnika platnih usluga;*
- *Obavezuju se da će raditi sa industrijom u pronalaženju rešenja za povećanje tačaka prihvatanja elektronskih plaćanja na Kosovu kroz različite inicijative i moguće investicije na tržištu;*
- *Obavezuju se da će raditi sa CBK-om i drugim institucijama u razmeni iskustava iz drugih zemalja radi preduzimanja konkretnih mera i radnji koje će doprineti povećanju prodajnih mesta i promovisanju korišćenja elektronskih plaćanja (bezgotovinskih);*
- *Olakšavanje pristupa banaka i NBFi-ova novim uslugama, kao što su soft POS, virtuelni POS, P2P, P2B, P2G.; itd.;*
- *Podrška kampanjama kroz doprinos subvencionisanju POS terminala za biznise;*
- *Omogućavanje bržeg obračuna i poravnanja transakcija kartičnog plaćanja, u najoptimalnijem roku;*

Druge vladine institucije kao što su KARP, ACR, AID, PAK:

- *Postavljanje prodajnih mesta (POS terminala) u državnim institucijama za plaćanje karticama i pronalaženje tehničkih rešenja za identifikaciju plaćanja na POS;*
- *E-Kosova – unaprediti infrastrukturu postojeće platforme kroz adaptaciju mobilne aplikacije, kroz mogućnost drugih oblika plaćanja i proširiti broj usluga koje se nude preko ovog portala;*
- *Mogućnost pristupa banaka/NBFi osnovnim podacima matičnog registra (ARC), u prihvatljivom formatu, u cilju potvrđivanja identiteta klijenata, povećala bi efikasnost usluga;*
- *Potpuno sprovođenje zahteva zakonodavstva za elektronski potpis kako bi se omogućila elektronska identifikacija klijenata;*

- *Poreske ili druge olakšice za biznise i građane koji plaćaju putem kartica ili drugih elektronskih kanala (slično kao u slučaju fiskalnih kupona);*

Privredna komora Kosova/Predstavnici biznisa/Prodavci na malo

- *Organizuju i podržavaju kampanju za edukaciju biznisa/korisnika platnih usluga o načinu, bezbednosti i značaju digitalnog plaćanja;*
- *Edukacija u vezi sa troškovima gotovine i štednje kroz korišćenje prijema plaćanja u elektronskom obliku;*
- *Savetodavna uloga o značaju snabdevanja gotovinom preko banaka radi izbegavanja falsifikovanog novca i podsticanja korišćenja kartica i drugih oblika elektronskog plaćanja;*
- *Podsticanje korišćenja e-trgovine od strane biznisa, kao i identifikovanje faktora koji utiču na mogućnost e-trgovine, kao što su ulaganje u veb stranicu/bezbednost, isporuka robe kupcu, itd.;*
- *Podsticaji za potrošače koji koriste elektronske instrumente plaćanja.*

2. Članovi NSP-a su se saglasili i sa stvaranjem radnih grupa za razvoj pravne i tehničke infrastrukture u oblasti plaćanja, u funkciji integracionih procesa zemlje, unapređenja digitalnih usluga, povećanja finansijske inkluzije itd. Radne grupe će biti podeljene prema projektima i prirodi radova, predstavljeni kako sledi:

- Unapređenje funkcija (Upgrade) trenutnog sistema KIPS-a, koji će uključiti učesnike direktno u ovom sistemu kao što su: CBK, Banke i Trezor Kosova.
- Usklađivanje direktiva EU-a za članstvo u SEPA, uključene institucije: CBK, MFRT i druge institucije koje se odnose na sprečavanje pranja novca i borbu protiv finansijskog terorizma, zaštitu ličnih podataka i dr, zavisno od potrebe.
- Sprovođenje Zakona o platnim uslugama: CBK, banke, nebankarski pružaoci platnih usluga.
- Prihvatanje Kosova u međunarodnim platformama za online plaćanje, kao što su: PayPal, GooglePay, itd.; CBK, banke, relevantna ministarstva.
- Implementacija sistema Instant Payment: CBK, banke, trezor Kosova, drugi pružaoci platnih usluga.

CBK će, u okviru svog delokruga, preuzeti ulogu koordinacije za stvaranje ovih radnih grupa i podelu zadataka u cilju postizanja ciljeva za svaku grupu.

Učešće na sastancima.

Pozvani na sastanak NSP-a		
Institucija	Ime	Pozicija
Centralna banka Kosova	G. Ahmet Ismaili	Guverner
Ministarstvo finansija, rada i transfera	G. Hekuran Murati	Ministar
Centralna banka Kosova	G. Bashkim Nurboja	Predsedavajući Odbora CBK-a
USAID	G. Alexander Albertine	Direktor Kancelarije za ekonomski razvoj (USAID)
Kancelarija EU-a na Kosovu	G. Johannes Stenbaek Madsen	Šef Sektora za saradnju - Kancelarija EU na Kosovu
Ambasada Švajcarske na Kosovu	Gđa Arjeta Lleshi	Viši nacionalni programski službenik

Članovi NSP-a		
Institucija	Ime člana	Status u NSP
Centralna banka Kosova	G. Dardan Fusha <i>Zamenik guvernera za bankarsko poslovanje</i>	Predsedavajući
Centralna banka Kosova	G. Lumni Rrustolli <i>V.D. Direktora odeljenja tržišne infrastrukture i plaćanja</i>	Zm. predsedavajućeg
Centralna banka Kosova	G. Blerim Terziqi <i>V.D. Direktora odeljenja bankarskog nadzora</i>	Član
Centralna banka Kosova	G. Elvin Mala <i>Viši nadzornik bankarskih informacionih sistema</i>	Član

Centralna banka Kosova	G. Amir Zylfiu <i>V.D. Šefa kabineta guvernera</i>	Član
Trezor Kosova /MFRT	G. Nysret Koca <i>V.D. Generalnog direktora</i>	Član
Udruženje banaka Kosova	G. Suat Bakkal <i>Predsednik Odbora UBK-a</i>	Član
Udruženje banaka Kosova	G. Petrit Baliija <i>Izvršni direktor UBK-a</i>	Član
Udruženje banaka Kosova	Gđa Akile Cernobregu-Hashani <i>Predsedavajući komiteta za plaćanje</i>	Članica
²NBFI-Institucije za platni promet	Gđa Eda Shaqiri	Član
NBFI- Institucije za elektronski novac	G. Gazmend Selmani	Član
Centralna banka Kosova	Gđa Valmira Halili <i>Sekretar NSP-a</i>	Članica
Udruženje banaka Kosova	Gđa Blendina Llabjani <i>Sekretar MSP-a</i>	Članica
PAK	G. Ilir Murtezaj	Učesnik
AMIK	G. Shpresim Vranoci	Učesnik
MMF	G. Selim Thaqi	Učesnik
Privredna komora Kosova	Gđa Eralda Kurtaj	Učesnik
AID	G. Genc Hamzaj	Učesnik
Odeljenje za zaštitu potrošača -MIPT	G. Nijazi Shala	Učesnik
Agencija za civilnu registraciju	G. Xhavit Gubetini	Učesnik
Visa	Gđa Snežana Sofijanić Gđa Tamara Gavrilović	Učesnik
Master Card	Gđa Silvia Hadzhiyaneva	Učesnik

² Članovi NSP-a, predstavnici nebankarskih finansijskih institucija, su određeni članovi za predstavljanje na ovom sastanku. FNBI moraju imenovati i obavestiti CBK o članovima sa pravom glasa, za buduće sastanke u skladu sa Uputstvom za NSP.

	Gđa Vanya Manova	
Svetska banka	Gđa Oya Pinar G. Holti Banka G. Bernardo Barradas G. Peter Jensen Gđa Edlira Dashi G. Andrea Monteleone	Učesnik
Komercijalne banke	G. Florent Lila – RBKO G. Visar Paçarada – PCB G. Orcun Ozdemir – TEB G. Gazmend Rrustemi – BpB G. Shpend Luzha – BE Gđa Arta Mirashi – IsBanka G. Kenan Bozkurt – Ziraat G. Fisnik Behxheti – Pribank Gđa Arnuela Aliko - Credins Banka NLB- NLB	Učesnik
NBFI	G. Burim Geci – Posta e Kosovës G. Adrian Zylfiu – Moneta (Money Gram) G. Genc Sheholli – Capital (Ria) G. Astrit Sallauka – Vllesa Co (Ria) G. Astrit Dobraj – Finser Gđa Blerina Sadikaj – Paysera G. Faredin Agaj – Velanis/Swinto G. Yll Dushi – Onefor Kosovo	Učesnik
Kancelarija EU-a	Gđa Feride Zeka	Učesnik
Centralna banka Kosova	G. Ramadan Matarova G. Ilir Hasani G. Ibrahim Krasniqi	Učesnik